

Приходько Юрій Павлович,
доцент кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБУХОТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Роль наука в сучасному світі, перетворення її в безпосередню продуктивну силу, без якої неможливо вирішити жодного завдання в галузі соціального, економічного або культурного існування суспільства, з особливою гостротою ставить питання про призначення, мету і її розвиток в конкретній практичній діяльності. Це певною мірою стосується й проблем техніко-криміналістичного забезпечення досудового розслідування злочинів пов'язаних з використанням вибухових матеріалів.

Розроблення наукових основ та положень, що визначають змістовний блок діяльності – це сфера науково-технічного забезпечення. Проблемами науково-технічного забезпечення практики розкриття, розслідування, попередження злочинів присвячено досить багато ґрунтовних праць учених-криміналістів. Відомий вітчизняний науковець-криміналіст М.Я. Сегай стверджував, що природа знань кожної науки визначається виключно її предметом як частиною об'єктивної дійсності, яку вивчає конкретна наука. Використання знань інших наук (фізики, хімії, біології, математики тощо) не змінює її предмета, ці знання лише пристосовуються для вирішення завдань, які на цю науку покладені [1].

Під час розробки теоретичних засад і відповідних до них рекомендацій, адресованих експертній практиці, судова експертна практика використовує такі знання і трансформує їх в знання юридичні, за допомогою яких оптимізується впровадження спеціальних знань в судочинство, зазначає з цього приводу Клименко Н.І. [2].

Г.І. Грамович вважав, що науково-технічне забезпечення – це регламентована нормативними актами діяльність науково-дослідних, судово-експертних та інших установ, а також відповідних посадових осіб, на котрих покладається обов'язок із розроблення та реалізації комплексу взаємопов'язаних заходів з метою створення умов для ефективного застосування спеціальних знань і науково-технічних засобів у боротьбі зі злочинністю [3].

П.Т. Скорченко до наукового забезпечення відносить: наукове тлумачення законодавчих актів з техніко-криміналістичного забезпечення розслідування злочинів та розроблення пропозицій з їх удосконалення; наукову розробку проектів підзаконних актів, пов'язаних із техніко-криміналістичним забезпеченням розслідування злочинів (наказів, інструкцій, положень, настанов та інших документів); наукове узагальнення практики використання техніко-криміналістичних засобів і розробку пропозицій з її удосконалення; розроблення з урахування потреб практики нових техніко-криміналістичних засобів і методів; наукову апробацію приладів та матеріалів, які виготовляються підприємствами різних відомств із визначенням можливості їх використання з криміналістичною метою; наукову розробку прийомів, методів і методик виявлення, фіксації, вилучення й дослідження речових доказів; розробку навчальних програм та методичної літератури з техніко-криміналістичної підготовки кадрів правоохоронних органів та проведення практичних занять зі слідчими, експертами-криміналістами, студентами з вивчення нових криміналістичних методів і засобів, які надходять на озброєння практичних органів; вивчення й розповсюдження зарубіжного досвіду з використання техніко-криміналістичних засобів при розслідуванні злочинів [4, с. 35–37].

Судова експертиза як галузь наукового знання складалася протягом багатьох десятиліть. В результаті наполегливої роботи вчених була створена загальна методологічна основа судової експертизи, яку складають загальна теорія судової експертизи (судова експертологія), теорії судово-експертної ідентифікації, діагностики і ситуатології (судово-експертного ситуативного аналізу), система вчень, методів і методик судової експертизи. З цього приводу видається доречним навести думку Р.С. Белкіна та А.І. Вінберга про те, що загальними законами розвитку науки, які заслуговують самої прискіпливої уваги, є закон безперервності накопичення наукового знання, закон інтеграції та диференціації наукового знання, закон зв'язку та взаємного впливу науки та практики [5, с. 53].

Тому, враховуючи вищевикладене можна стверджувати, що для вдосконалення наукової роботи, підвищення результативності наукових розробок та якості експертної діяльності необхідно вироблення єдиних підходів до організації судово-експертної діяльності та напрямів розвитку судової вибухотехнічної експертизи. Для ефективного виконання своїх обов'язків експерт вибухотехнік має бути якісно підготовленим спеціалістом, який повинен поєднувати фундаментальну наукову підготовку та глибокі практичні навички,

безперервно поповнювати свої професійні знання, володіти високими громадянськими якостями.

Список використаних джерел

1. Сегай М.Я. Судебная экспертология: объект, предмет, природа и система науки / М.Я. Сегай // Теорія і практика судової експертизи і криміналістики. – Х. – С. 25–27.

2. Клименко Н.І. Загальна теорія судової експертології: поняття і місце в системі наукового знання / Н.І. Клименко // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). Вип. 2. 2013 – С. 101–106.

3. Грамович Г.И. Проблемы теории и практики эффективного применения специальных знаний и научно-технических средств в раскрытии и расследовании преступлений: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика; оперативно-розыскная деятельность» / Г.И. Грамович. – К., 1989. – 43 с.

4. Скорченко П.Т. Проблемы технико-криминалистического обеспечения досудебного уголовного процесса: дисс. ... докт. юрид. наук в виде научного доклада: спец. 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика; оперативно-розыскная деятельность» / П.Т. Скорченко. – М., 2000. – 69 с.

5. Белкин Р.С. Криминалистика. Общетеоретические проблемы / Р.С. Белкин, А.И. Винберг. – М. : Юрид. лит., 1973. – 264 с.